

ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA FİLİSTİN

AV. GÜLDEN SÖNMEZ

SEMİNER NOTLARI - SAYI:5

Seminer bağlantısı: <https://youtu.be/HJV0LzumR3E>

Coğrafya

Ülkeden ülkeye uygulanan hukuk değiştiği için Filistin olarak hangi coğrafyayı kastediyorsanız uygulanacak olan hukuk da değişecektir.

İsrail'e göre İsrail denilen coğrafya; Filistin'in tamamı, Suriye'nin tamamına yakını Türkiye'nin bir kısmı da kutsal İsrail devletinin topraklarını oluşturmaktadır. Yahudiler yazılı hukuka göre değil inançlarına göre, yürüttükleri bir plan dahilinde hareket ediyorlar. Şu an yaşanan süreçler de bunu doğrulamaktadır.

Suçlar

Kategorik olarak hangi suçlar Filistin topraklarında işleniyor?

- İsrailin toplu katliamlar tarihi vardır (Sabra şatilla, Lübnan kampları, Gazze'de yaşananlar)
- Sistemik olarak ferdi ölümler, suikastler
- Yaralamalar vücut uzuv kayıpları, (rakamsal olarak bu yaralamalara bakılırsa ciddi savaş suçlarıdır)
- Naaşlarla ilgili suçlar; İsrail kişi ölse dahi davalarını sonuçlandırmaz bir naaş 5 yıl boyunca yargılanmıştır, cenazeler ailelere verilmez. (Numaralı Mezarlar)¹
- Sistemik işkence ve kötü muamele, korkutma, cinsel taciz, şiddet
- Keyfi tutmalar, sistemik olarak 10 yaşından küçük çocukların alı konulduğu biliniyor.
- Öncü kişilere yönelik sistemik ihlaller Raid Salah ikrime Sabri'ye Mescid-i Aksa'ya gelmesi belli bir kilometreye kadar yasaklanmıştır. (Şeyh İkrime Sabri'nin eller üzerinde taşınması olayı)
- Avukatlara yönelik ihlaller

*İsrail askeri mahkemesi (İzzet Şahin duruşması)²

İsrail sürekli hukuk propagandası yapar ancak tüm yargılamalar yazılmış bir tiyatrodur.

Bölgeyi "Arapsızlaştırma", "müslümanlardan arındırma" politikası adım adım izlenmektedir. 19 Temmuz 2018 Yahudi Ulus devlet Yasası³ çok ciddi değişiklikler getirdi. Bu yasa, iki tip vatandaş öngörmektedir: 1. Esas vatandaş (Yahudiler) 2. Ötekiler (Araplar). İkinci grup vatandaşların Sina Yarımadasına sürülmesi ve orada bir devlet kurulması gibi fikirler gündemdedir. İsrail ve Batı toplumları önce hukuki zemini inşa eder ve daha sonra eyleme geçer bizlerse önce eylemde bulunuruz daha sonra hukukun bizi kurtarmasını isteriz.

¹ <http://www.aljazeera.com.tr/haber/filistin-rakam-sehitleri>

² <https://istanbul.mazlumder.org/tr/main/faaliyetler/basin-aciklamalari/1/izzet-sahin-serbest-birakildi/1198>

³ <https://birikimdergisi.com/haftalik/9131/israil-de-ulus-devlet-temel-yasasi>

Bu yasa ile tek resmi dil İbranice olarak kabul edildi. Resmi günler yalnızca Yahudilerin dini günleri, İsrail'in başkenti yalnızca Kudüs, dünyanın dört bir tarafındaki tüm Yahudilere dönme hakkı tanınmıştır. Filistinlilerin geri dönüş hakkı ise yasayla tamamen yasaklandı.

Trump döneminde yüzyılın anlaşması planı ortaya konuldu Türkiye ve İran bunu reddetti, Mısır ise kabul etti.

Bu tip yasalar alt metinlerdir; işlenen ve işlenecek olan suçların alt metinleridir.

Hangi Uluslararası Hukuk

Uluslararası hukuk; anlaşmalardan oluşur, mevzuatların kaynağının kimler olduğu unutulmamalıdır. Bu hukuk belgelerinin Birinci ve İkinci Dünya Savaşının sonucunda oluştuğu unutulmamalıdır.

En az Yahudiler kadar dünyanın dört bir tarafında acılar çeken savaş suçlarına maruz kalan topluluklar var.

Uluslararası hukuk; hukukun, insanların, devletlerin hukukunu koruyor mu ki Filistin'in haklarını koruyabilsin. Uluslararası hukuk her gün yazılan bir hukuktur; devletler, anlaşmalar ile uluslararası hukuku sürekli oluştururlar. Örneğin; ülkemizin Doğu Akdeniz doktriniyle belki de yeni bir hukuk doğacaktır.

Biz müslümanlar hukukla ne kadar ilgiliyiz? İsrail hukuku önce hedeflerini belirliyorlar sonra hukuk kaynaklarını yazdırıp pratik ediyorlar. AB ve ABD hedef doğrultusunda hukuk mevzuatı oluşturup sonra pratik yapıyorlar. İslam toplumlarında (Türkiye'de dahildir) sorunlar yaşandıktan sonra hukuka gidilen toplumlardır. Bir problem çıkınca hukuka gidilir.

Hukukla politika ve insan ilişkilerini yeniden gözden geçirip edilgen yapıdan etken hâle geçirmemiz gerekiyor.

Bir yargı denetim mekanizması olmadan uluslararası hukuk işe yarar mı yaramaz mı? Hukuk aslında devletlerin politikalarını belirler, ahde vefa ilkesi gereği devletlerin imza attığı sözleşmelere uyması gerekir, beklenir ve bu da politikalarını şekillendirir.

Yargı Mekanizmalarına Başvuru

İnsan hakkı ihlallerini işlenen suçlar Türkiye'de yargıya taşınabilir. TCK ya göre Türkiye evrensel yargı yetkisini tanıyan bir ülkedir. Yabancı kişilere karşı yabancı bir ülkede işlenmiş olan insanlığa karşı suçlarda Türk Mahkemelerine başvurabilir. Örneğin, Mavi Marmara davasında İstanbul 7. Ağır Ceza Mahkemesinde İsraili komutanlar TCK 13'e dayanarak yargılama yapılabilir.

Bulduğunuz şehirde; mağdurlar, suçlular, elde ettiğiniz tüm bilgilerle Cumhuriyet Savcılıklarına TCK m.13 e dayanarak başvuru yapılabilir. Bu durumun önünde bir engel yoktur.

Savcılık tarafından başvuru Adalet Bakanlığına gönderilir makam izin verirse soruşturma başlatılır ve iddianame düzenlenir, yargılama başlatılır. Pinochet davası evrensel yargı yetkisinin kullanımına güzel bir örnektir.⁴

İngiltere'de bu yol denendi. Ariel isminde İsrail deniz kuvvetleri komutanı vardı; İngiltere'ye ziyaretinde oradaki avukatlar aracılığıyla sorgulandı ve bir polis sayesinde kaçırıldı.

Ehud Barak (eski İsrail Başbakanı) Fransa makamlarına yakalama istemli başvurumuz üzerine Fransa'ya gitmekten vazgeçti.⁵

Eğer Mavi Marmara davası düşürülmeseydi şimdiki dışişleri bakanı İsrail'den dışarı çıkamayacak ve yakalandığı takdirde Türkiye'ye iade kararı alınmıştı. Evrensel yargı yetkisini sonuna kadar kullanmak gerekir.

BM Mekanizmalarına Başvuru Süreci

Elimizdeki mekanizmalar kısıtlı ve tüm devletleri barındıran yaptırım gücü olan tek mekanizma BM'dir. BM kişisel başvurular için de oldukça mümkündür. Kişiler hep şikayet eder ama bu şikayetlerine yönelik başvuru da bulunmazlar Bir araştırmaya göre; başvuru oranları ile şikayet oranı %5 dir. Yani yok denecek kadar az bir başvuru vardır. Bu mekanizmalar ciddi şekilde işe yarıyor. Bu başvuruların İsrail'e karşı dosyaya dönüşmesi İsrail'i tedirgin ediyor. İsrail'in en çok güvendiği 'hukuki dokunulmazlık' kalkanı etkileniyor.

Uluslararası Ceza Mahkemesi

Uluslararası Ceza Mahkemesi, insanlık ailesinin kolektif olarak ürettiği son mekanizmadır. Mahkeme son yıllarda güçlü devletlerin işlediği suçları soruşturmaktan korktu. Bütün yargıçları ABD ve İsrail tarafından tehdit edildi. ABD, bir ABD askerine Irak ve Afganistan'da işlediği eylemlerden dolayı yargılanmamasına ilişkin UCM ile ilgili ikili ilişkilerde 100'den fazla anlaşma yaptı. Trump açıkça UCM hakim savcılarını tehdit etti. Sırf bu olaylar bile ABD'nin hukuka verdiği önemi göstermektedir.

2012 tarihinde Filistin devleti üye olmayan gözlemci statüsü kazandı. Abbas Filistin için Roma Anlaşmasını imzaladı ve UCM'nin yetkisinin Filistin topraklarında olduğunu kabul etti. Savcı UCM olarak hangi topraklarda yargı yetkim var diyerek on daireye başvuruyu gönderdi. Coğrafya konusu hukukun tayininde had safhada önemlidir. UCM; Doğu Kudüs, Gazze ve Batı Şeria'nın yetkisinin olduğu alan olduğunu açıkladı ve UCM o bölgelerde yaşanan savaş suçlarını yargılayabilir kararı verildi.

⁴ <https://www.failibelli.org/pinochet-davasindan-bugune-evrensel-yargilama-yetkisi/>

⁵

<https://www.amerikaninsesi.com/a/israil-savunma-bakani-barak-fransa-ziyaretini-iptal-etti-96246794/904878.html>

UCM Başsavcısı Fatou Bensouda görev süresi dolmadan giderayak UCM olarak İsrail kişileri (İsraili askeri ve siyasi yöneticiler)hakkında soruşturma açtı⁶ ve İsrail’de bu durum deprem etkisi yarattı. Çünkü bu durumun ciddi sonuçları var; devlet yetkililerinin diğer ülkelere gidememeleri gibi durumları var. Siyonist lobi tamamen UCM’yi aradan çıkartabilir mi; tabii ki bu da mümkündür. Bu dosyanın tüm bilgileri UCM sitesinde yayınlanmaktadır.⁷

Hukukun gücü mü yoksa güçlünün hukuku mu ? Bu meseleyle ilgilenenler yalnızca bizler değiliz. Ortadoğu bir sarmaldır ve Filistin bu sarmalın tam ortasındadır.

Bu mekanizmalar çok adil olmayabilir ama elimizde olan bu ve olan da fena değil. Bizler sahip çıkarsak ciddi kazanımlar elde edilebilir. Adil olanı biz yazmalıyız. Savaş hukukun yeniden yazılması lazım. Var olan mevzuat insanlık ailesine adalet sağlamaya yetmiyor. Adalet gerçek güçtür. Güce sahip olunca yaparız diye düşünmeyin. Adil olunca zaten güçlü olacaksınız.

Mavi Marmara Davası

Bu davalar 10 yıllık bir hukuk mücadelesidir, hedef yalnızca Mavi Marmara gemisinde işlenen suçlar değil ana hedef Gazze ablukasının hukuki tartışmaya açılmasıdır. Mavi Marmara Davaları kapsamında 10’dan fazla ülkede hukuk mücadelesi yürütüldü.

Türkiye-İsrail anlaşması garabet bir anlaşmaydı. İsrail’in Mavi Marmara’da işlemiş olduğu suçlardan dolayı tüm davaların düşürülmesi anlaşması imzalandı. Bütün şehit aileleri itiraz etti. Hukukun temeline aykırı olarak bir ceza yargılaması ikili bir anlaşmayla düşürülemez. Bu anlaşmadan dolayı birçok yurt dışı dosyaları da düşürüldü. İsrail avukatları her zaman bu anlaşmayı öne sürdüler. Bu anlaşma maalesef çoğu kazanımları kaybettirdi. İlk derece mahkemesi davayı düşürdü ancak istinaf sürecimiz devam etmektedir.

Mavi Marmara davaları Japonya’dan Afrika’ya dünyanın her yerinde hukuk fakültelerinde sınav sorusudur. Uluslararası sularda 37 ülke vatandaşına saldırı olmuştur çok münhasır bir davadır. Davalar açıldığında Türkiye ayakta alkışlandı düşürüldüğünde hayal kırıklığı oldu.

İslam dünyasından hukukla ilgili üretim yok denecek kadar az. Uluslararası hukukla ilgili en tecrübeli ülkemiz Bosna; o da savaş dolayısıyladır. Irak’ta Suriye’de yaşanan savaş suçları için kim ne üretti? Biz yetersizliğimizi görmek ve bunu doğru okumak zorundayız.

İsrail, Yahudilerin dönüş hakkını mevzuata bağlıyor. Mücadelenin hukuk zeminini oluşturuyor. Herhangi bir mücadele hukuki zemine dayanmıyorsa başarısız olur. Hukuk üzerinde yürümek şarttır.

⁶<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ucm-savciligi-filistin-topraklarinda-savas-sucu-islenmesiyle-igili-sorusturma-baslatti/2163602>

⁷ <https://www.icc-cpi.int/palestine>

Ne Yapılabilir?

BM'nin keyfi tutulma çalışma grubu, işkenceyi önleme çalışma grubu gibi çalışma gruplarına başvurulabilir. Örnek başvuru kılavuzlarını grupların sitelerinden görebilirsiniz.

Her mahkemenin yetkisini tanıyan devletlere göre başvuru yapılabilir. AİHM, İsrail ve Filistin dosyaları için mümkün değildir. İsrail AİHM'in yetkisini tanımamaktadır. Ancak bazı durumlarda dolaylı yoldan gidebilmek mümkündür. UCM'yi Türkiye tanımıyor Roma anlaşması imzalanmadı. Doğal olarak Türkiye'ye sığınan Suriyeliler için bile UCM'ye gidilemiyor ancak zaman zaman içtihat oluşturabiliyor. Her bir suç için hangi toprakta kim tarafından işlendiğine bakarak gidilebilir. UCM'ye Türkler hayatını kaybettiği için dava açmadık. Geminin Bayrak devleti Komor devleti olduğu için Komor devleti adına biz başvuruyu gerçekleştirdik. Her mahkeme ve her konu için süreçleri özel incelemek gerekiyor.

Sokakta ortaya konulan sosyal medya eylemleri halkların duruşunu belirler ve dolayısıyla devletlerin duruşunu belirler. Her halükarda toplumsal refleksler devletleri etkiler. Son Gazze saldırılarında tüm dünya ayaklandı ve belki de ilk kez Türkiye geri kaldı. İsrail ciddi bir lobi çalışmasına başladı dünyaya teröristleri vurduklarını söylüyorlar. İslam dünyası da bir tık eylemsellik ortaya koyabilirse birçok şey değişecektir. Mavi Marmara gemisinde papaz vardı anti Siyonist Yahudi vardı, islamın her mezhebinden kişiler vardı ve sadece insanlık adına yola çıktık.

Her birimiz alan belirleyip derinleşmek ve uzmanlaşmak zorundayız, üretilmiş olanı okumak ve yeni bir şey üretmek lazım biz genelde üretmeyi es geçip var olanları yorumlamakla yetiniyoruz. Birçok mevzuat kendini sürekli güncelliyor ve derinleşiyor bizler yeni ne üretebiliriz? Yalnızca üretilmişe râm olmak değil yeni bir ürün ortaya koymak çok kıymetlidir.

Mesele şudur: "Neden böyle ve işler böyle olmak zorunda mı?" Üretmeyi öne alarak yeni modern yaşama yönelik hukuk yapmayı tavsiye ederim. Figüran gibi yaşamayalım yaşıyorsak dokunabilir ve değiştirebiliriz. Her müslüman bir insan hakları savunucusudur. Hepimizin hak savunucu olarak eylemlerimizi ortaya koymamız gerekiyor. Ben kendi adıma zalimlere bela olmaya çalışan bir hukukçu olmaya çalışıyorum. Biz Mossadı aşırp Ehud Barak'ı yargılamayı başardık. Siz siz olun seyreden olmayın figüran olmak en kötü pozisyonudur.